

*"Zoti nuk lodhet duke na falë,
jemi ne që lodhemi duke kërkuar
mëshirën e tij".*

PAPA FRANÇESKU

Kisha e Jeta

ORGAN I PËRMUAJSHËM INFORMACIONI I METROPOLISË TIRANË-DURRËS Nr. 1 JANAR 2016 Çmimi 30 lekë

Përvjetori i Kushtimit të Katedrales

Foto: M. Pici

Shtegtimi dioqezan për Vitin e Mëshirës

Shtegtimi dioqezan
për Vitin e Mëshirës në
përvjetorin e Kushtimit
të Kishës Katedrale *faqe 3-4*

Dera e Shenjtë dhe
shëlbimi janë gratis! *faqe 5*

Misericordiae Vultus
Fytyra e Mëshirës *faqe 6-7*

Bashkudhëtar shtegtimi
për vitin e mëshirës
2015-16
Nga Kardinal Vincent NICHOLS *faqe 8*

Revolucioni i
Krishtlindjes *faqe 9*
Nga Peter WEHNER*

Punëtorët baritorë
të vrarë në vitin 2015 *faqe 10-12*

Kalendari Liturgjik

Shkurt 2016

Jezusin e tundon djalli
(Mt 4, 1-11)

Atëherë Shpirti i Hyjit e çoi Jezusin në shkreti që ta tundojë djalli. Dhe, pasi agjëroi dyzet ditë e dyzet net, në fund u urit. Atëherë iu afrua tunduesi dhe i tha:

“Nëse je Biri i Hyjit, urdhëro që këta gurë të shndërrohen në bukë!”

Por Jezusi i përgjigji: “Shkrimi shenjt thotë:

‘Njeriu nuk jeton vetëm prej buke, por prej çdo fjale që del nga goja e Hyjit.’”

Atëherë djalli e mori dhe e çoi në Qytetin e shenjtë, e vuri në majë të Tempullit ⁶ dhe i tha: “Nëse je Biri i Hyjit, hidhu poshtë, sepse Shkrimi shenjt thotë:

‘Për ty Hyji do t’u urdhërojë engjëjve të vet,

dhe ata do të mbajnë para duarsh, që këmba jote të mos vritete në ndonjë gur!’”

Jezusi i përgjigji:

“Porse Shkrimi shenjt thotë edhe: ‘Mos e sprovoto Zotin, Hyjin tënd!’”

Djalli e çoi sërisht në një mal shumë të lartë, ia dëftoi të gjitha mbretëritë e kësaj bote dhe madhërinë e tyre ⁹ e i tha:

“Të gjitha këto do t’i jap nëse bie përmbys para meje e më adhuron”.

Atëherë Jezusi tha:

“Ik, o djallë, sepse Shkrimi shenjt thotë: ‘Adhuro Zotin, Hyjin tënd, dhe shërbej vetëm Atij!’”

Atëherë djalli e la dhe, ja, u afruan engjëjt dhe i shërbenin.

2 shkurt - Kushtimi i Krishtit në Tempull

3 shkurt - Sh. Vlasi

5 shkurt - Sh. Agata

7 shkurt - E DIELA e V GJATË VITIT (C)

8 shkurt - Sh. Jozefina Bakhita

10 shkurt - E MËRKURRA E PËRHIME

11 shkurt - Zoja e Lurdit

21 shkurt - JAVA e II e KREZHMEVE

22 shkurt - Katedra e shën Pjetrit Apostull

28 shkurt - JAVA e III e KREZHMEVE

Drejtore i përgjithshëm:

Imzot George Frendo

Kryeredaktor:

D. Marjan Lumçi

Sekretar:

Ferdinand Ndocaj

Redaksia:

Kolec Çefa
Ana Stakaj
Zef Skanjeti
Elidon Dodaj

Grafika:

Pjerin Sheldija
Foto: Pici

Adresa:

Katedralja e Shën Palit,
Bulevardi Zhan D'Ark,
Tiranë, Shqipëri

E-mail: kisha.jeta@gmail.com

www.kishadhejeta.com

Shtegtimi dioqezan për Vitin e Mëshirës në përvjetorin e Kushtimit të Kishës Katedrale

Dioqeza e Tiranës dhe Durrësit, sot ballafaqohet me çaste mjaft domethënëse për nga përmbajtja e vështrimit në përjetimet e Jubileut të Madh të Mëshirës. “Zemra e Krishtit” ka hapur dyert për të pritur fluksin e madh të besimtarëve të ardhur nga të tëra famullitë e dioqezës. Pak nga pak, Kisha e gjen veten në frymëmarrjen e një dite të re veprimtarie masive, plot jetë e gjallëri. Hyjnë grupe-grupe... e në sytë e këtyre njerëzve mund të vëresh shprehjet shumëngjyrëshe të një deti të trazuar në halle e vuajtje, të cilat zhyten e dalin në sipërfaqe. Përgjithësisht, sapo kalojnë pragun e derës, te këta njerëz, mbi gjithçka, është e destinuar të triumfojë preha e reflektimit shpirtëror. Në derën e Kishës, në këtë ditë, çdokush, kështu, e vëren fare mirë sesi veçohen dy mjedise: në njërin anë, qyteti i zhurmshëm me lëvizjen e dëndur të makinave, me kaosit apo pështjellimit heraherës të pakuptimtë, ku gjithçka përpiqet të bashkohet në unisonin e gumëzhimës: kërkohet madje të mos përfillet e të qëndrohet indiferent edhe ndaj diellit plot rrezatim e dritës së kësaj paradite të veçantë fundjanari; e në anë tjetër, brenda derës, ku njerëzit vijnë e ulen ngadalë nëpër stolat, pranë njeri-tjetrit, me front për nga elteri që të imponon qetësinë dhe drejtpeshimin e shoshitjes së natyrshme të preokupimeve të një qenie njerëzore e cila e ka drejtuar vështrimin tashmë për nga Hyji “i Mëshirshëm”... fjalët e ngrohta të lutjeve të njëpasnjëshme të disa të rinjve, duket sikur hyjnë thellë e bashkohen për ta shoqëruar reflektimin individual të besimtarëve. Pas disa çastesh heshtjeje, nga amboni famullitari Atë Zef Bisha i uron mirëseardhjen besimtarëve që e kanë mbushur kishën si rrallëherë. Ai përshëndet miqtë dhe nënvizon përcaktimet

e Atit Shenjtë Françesku mbi “Jubileun e Mëshirës”:

“...Të gjithë ne, në mendje dhe në zemër, pyesim veten përse ky vit i mëshirës? Papa Françesku thotë se është një moment i rëndësishëm, për të gjetur kuptimin e misionit që Zoti i ka dhuruar Kishës në ditën e Pashkës, gjatë së cilës vetë Kisha është një instrument i mëshirës së Atit. Duhet të jetë një vit, në të cilin të dëgjohet, brenda nesh, dëshira dhe gëzimi që jemi të gjetur edhe një herë prej Jezusit... Viti i mëshirës nuk është një kohë për t’u shpërndarë në shumë gjëra të tjera, por është një kohë e çmuar dhe si e tillë duhet jetuar në plotësi, është një kohë që duhet të zgjojë, brenda nesh, “aftësinë për të parë gjërat thelbësore”... Mëshira është një temë që Papa Françesku e ka fort për zemër... e pak mëshirë këtë botën tonë, mund ta ndryshojë rrënjësisht, e ta bëjë më të drejtë dhe më të dashur. Papa Françesku thotë: “ka shumë nevojë sot për mëshirë dhe është e rëndësishme që besimtarët ta jetojnë dhe ta çojnë mëshirën në çdo vend ku ata jetojnë e punojnë”.

Duke folur për traditën Jubilarë të Kishës si edhe duke u ndalur në shëmbëlltyrën e deles së humbur dhe të gjetur, Atë Zefi, me komentin e paraqitjes së Jubileut nga Ati i Shenjtë Françesku, vijon: “Vëllezër e motra, ne nuk duhet të bëjmë dallime mes njerëzve që na rrethojnë, duke i ndarë në të mirë apo në të këqij, të kësaj rrace apo të asaj race. Ne jemi të ftuar të shohim Hyjin, Atë që është i të gjithëve dhe në Zotin tonë Jezu Krishtin në të cilën gjithçka jeton. Hyji Atë gëzohet në birin e tij duke njohur dashurinë që ai ka për të gjithë: ka humbur veten për të shpëtuar njerëzimin mbarë, është bërë më i afërti i të

gjithëve, për të shpëtuar të gjithë që asnjëri të mos humbë por në emrin e tij të shpëtohet...”.

Më në fund Atë Zefi vë në dukje:

“Vëllezër e motra, kthimi ynë kërkon një njohje të humbjes sonë dhe konsiston në pranimin e atij që ka ardhur të na kërkojë! Të kthehemi, do të thotë të kthejmë shikimin tonë drejt Zotit e të shohim me syrin që sheh ai: me dashuri të pamasë. Në këtë mënyrë nuk jemi më ne që shohim, por është Ati që sheh në ne!”...

Me kryqin që prin dhe me lutjet që i shoqëron lajtmotivi i kënduar “Të mëshirshëm porsi Ati” procesioni del nga Kisha. Pas kryqit janë ministrantët, meshtarët dhe më pas vargu i gjatë i besimtarëve. “Të mëshirshëm porsi Ati” titullohet edhe fletëpalosja me shpjegimet mbi Jubileun e Mëshirshëm që në dalje të Kishës shpërndahet për të pranishmit...

Në rrugën e Kavajës, njerëzit ndalen e sodisin procesionin e gjatë, që kthen rrugë bri Bankës së Shtetit, pret Rrugën “Myslym Shyri” dhe del në anë të ish-Hotel Dajtit, për të përshkuar pastaj Bulevardin Zhana D’Ark me destinacion në Katedralen e “Shën Palit”. Ecja sëbashku, kënga dhe lutjet drejtohen me megafon nga Dom Konrado; dhe janë lutjet “Ati Ynë”, “Të Falemi Mari”, “Lavdi Atit”... që përsëriten së bashku me këngën “Të mëshirshëm porsi Ati”, çka alternohet me momentet e pauzës së reflektimit individual...

Para fillimit të Meshës së Shenjtë në Kishën Katedrale të “Shën Palit”, përpara elterit qëndrojnë Ipeshkvi i dioqezës Mons. George Frendo që do të drejtojë bashkëkremtimin solemn, Nunci Apostolik Mons. Ramiro Ingles dhe P. Zef Bisha që mban në duar kryqin e procesionit.

Në hapjen e ritit eukaristik Dom Marjan Lumçi paraqet platformën e kremtimit duke ftuar besimtarët, në vijim, në lutjen e marrjes së ndjesës së plotë.

Janë varur në muret anësore në të dyja anët e elterit, fleta letre të zbukuruar ku janë shkruar me shkronja të mëdha veprat e mëshirshme të trupit dhe të shpirtit. Pikërisht në veprat e shpirtit ndalet në shpjegimin, për të pranishmit, famullitari i Kishës së Shna Ndoit Atë Prelë Gjurashaj, duke i bërë një ekspozë kontekstit jubilar të kuadruar në veprat e mëshirshme të shpirtit.

Në kishën katedrale janë ndezur të gjithë qirinjtë muralë si shenja festive e kremtimit të ditës së përvjetorit të Shën Palit, pajtorit të Kishës. Pas Omelisë (të cilën po e botojmë të plotë në vijim), kremtimi përfundoi me lutjen drejtuar Shën Palit.

(Omelia e mbajtur nga Administratori i Arkidieqezës Sh.T. Imzot George Frendo)

Duke iu afruar Tempullit të Jerusalemit, hebrenjtë këndonin një psalm, që fillon me këto fjalë: “Sa u gëzova kur më thanë: Të shkojmë në shtëpinë e Zotit”.

Sot, kemi bërë këtë shtegtim, me rastin e Vitit Jubilar të Mëshirës, e edhe ne, duke iu afruar këtij tempulli, kësaj shtëpie të Zotit, e kemi ndjerë të njëjtin gëzim. Shumëkush prej nesh, mbase edhe mund të ketë thënë ashtu si hebrenjtë: “Sa u gëzova kur më thanë: Të shkojmë në shtëpinë e Zotit”; e gjitha kjo, ndërkohë që po i afrohem kishës sonë, e cila është edhe një kishë e veçantë, pasi është kisha kryesore për dioqezën. Dhe tani duke qëndruar kështu të mbledhur sëbashku, në këtë përvjetor domethënës për famullinë e më gjerë, ju ftoj të kujtojmë në mënyrë të posaçme atë që e bëri realitet ndërtimin e kësaj kishe katedrale, Imzot Rrok Mirditën, i cili u nda nga jeta para pesëdhjetë e katër ditësh dhe që s’duhet ta harrojmë kurrë.

Ju ftoj gjithashtu të luteni për zgjedhjen e pasardhësit të tij, që Shpirti Shenjt të ndriçojë ata të cilët kanë përgjegjësitë në këtë zgjedhje, që të meritojmë, së pari, të kemi një ipeshkëv të shenjtë dhe të denjë për të qenë bariu i mirë i grigjës që do t’i besohet.

Dhe sivjet po kremtojmë këtë përvjetor në një vit të veçantë. Është Viti Jubilar i Mëshirës. Hyrja jonë në këtë kishë ka përruar takimin

tonë me Zotin e mëshirës. Prandaj në fillimin e çdo meshe kërkojmë mëshirën e Zotit, që të na falë mëkatet tona dhe të na bëjë të denjë ta takojmë në këtë kremtim tejet të shenjtë.

Leximi i parë na kujton ditën kur Salomoni e përruoi tempullin e Jerusalemit, të cilin ai vetë e kishte ndërtuar. Në lutje e lavdëron Zotin, sepse, thotë: “Ti e mban besëlidhjen tënde me gjithë zemër”. Dhe ky është vendi ku përrjetojmë mëshirën e Zotit. Ky është vendi ku e ndjejmë praninë e Zotit. Ky është vendi ku na dhurohet gëzimi dhe paqja e Zotit. Ky është vendi ku Zoti përgatit për ne festën, sofrën e veçantë e cila quhet “eukaristi”.

Salomoni tregohet mjaft i vetëdijshëm se prania e Zotit nuk mund të kufizohet me praninë e tij në një tempull. Kemi dëgjuar fjalët e tij, që i thotë Zotit: “Qielli e qiejt e qiejve ty nuk mund të të zënë! Aq më pak kjo shtëpi që unë ta ndërtova!” Megjithatë vetë Zoti ka dashur që ne t’i afrohem jo si individë, por si një popull, si një bashkësi. Vetë Zoti ka dashur që ne t’ia shprehim nderimin tonë në mënyrë të dukshme dhe si bashkësi. Prandaj ky është vendi ku përkufizohet natyra jonë si populli i Zotit, si familje e Zotit. Ky është vendi ku bashkohemi si familja e Zotit, e së bashku i drejtojmë lutjet tona Atij, që e dëgjon britmën e bijve të tij. Të mjerë janë ata që thonë: “Fenë

e kam në zemër. S’ka nevojë të shkoj në kishë”. Ata që arsyetojnë kështu mohojnë vetë natyrën e tyre si anëtarët e familjes së Krishtit.

Por kemi dëgjuar edhe fjalët e Shën Pjetrit, i cili na bën të ndërgjegjshëm për dinjitetin tonë duke na quajtur “gurë të gjallë”. Por përse vallë, Shën Pjetri ka guxuar të përdorë këtë metaforë, “gurë të gjallë”. Dhe nëse ka diçka që nuk ka asnjë shenjë jete, është pikërisht guri. Pra, përse duhet thënë pikërisht kjo metaforë: “gurë të gjallë”, për të shprehur kështu dinjitetin tonë? Sigurisht secili prej nesh, në saje të bashkimit me Krishtin nëpërmjet pagëzimit, quhet “gurë i gjallë”, dhe me këtë titull e tregon mrekullinë e madhe që Zoti ka bërë me të. Pa Krishtin jemi thjesht “gurë”, pra pa asnjë shenjë jete. Por Krishti bëri mrekullinë mbi ne, kështu që u bëmë “gurë të gjallë”. Për këtë arsye Shën Pali thotë se jemi Tempulli i Zotit. Ne jemi Kisha e gjallë. Prandaj edhe shkrimtari i famshëm i shekullit të tretë, Tertulliani, ka thënë se çdo i krishterë është një Krisht tjetër.

Dhe Shën Pjetri vazhdon më tej, duke thënë se, si gurë të gjallë, duhet të ndërtohem në “shtëpi shpirtërore”. Po. së bashku, dhe vetëm së bashku, ndërtohem në “shtëpi shpirtërore”, bëhemi Kisha e Krishtit. Jemi një popull, i bashkuar duke shpallur të njëjtin udhëheqës, Jezu Krishtin; duke u ushqyer me të njëjtin fe, Ungjillin e Krishtit; duke zbatuar të njëjtin ligj, urdhrin e dashurisë së Krishtit; dhe duke përdorur të njëjtat mjete shpëtimi, sakramentet e Krishtit.

Në bisedat e fundit të Jezusit, që i gjejmë në Ungjillin e Gjonit, e që mund të themi se janë testamenti i Jezusit, Zoti ynë ka folur për urdhrin e ri, që është urdhri i dashurisë. Dhe thotë se të gjithë njerëzit duhet të vërejnë se jemi nxënësit e tij, pikërisht për nga dashuria për njëri-tjetrin. Por ka diçka të veçantë në këtë urdhër të ri të dashurisë. Urdhëri i ri i dashurisë nuk është thjesht një urdhër negativ, që të mos vrasim, të mos shpifim, të mos luftojmë, të mos vjedhim etj. Ligji i dashurisë së Krishtit nuk të urdhëron vetëm të mos bësh të keqen ndaj të tjerëve, por të urdhëron edhe të bësh të mirë.

Kemi dëgjuar Ungjillin, në të cilin Jezusi flet qartë: “Pata uri e më dhatë të ha, pata etje e më dhatë të pi...”. Në Lampeduza, duke shikuar detin Mesdhe, që gjatë vitit 2015 u bë varrezë për shumë emigrantë, Papa Françesku, përdori shprehjen “Globalizimi i indiferencës”. E si mund të mbetet indiferent njeriu para fenomeneve të tilla? Si mund të mbetet indiferent duke shikuar njerëz që po vdesin nga uria ose nga të ftohtit, duke shikuar shumë njerëz të kthyer në viktimat e një sistemi të korruptuar dhe të padrejtë?

Në dokumentin me të cilin Papa Françesku shpall Vitin Jubilar të Mëshirës, shkruan: “Me gjithë shpirt dëshiroj që populli i krishterë të reflektojë gjatë Jubileut mbi veprat e mëshirës trupore dhe shpirtërore. Do të jetë për të rizgjuar ndërgjegjen tonë shpesh të përgjumur përpara dramës së varfërisë dhe për të hyrë gjithmonë e

më shumë në zemër të Ungjillit, ku të varfrit janë të privilegjuar nga mëshira hyjnore”.

Vëllezër e motra të dashur, le të jetë ky vit jubilar një thirrje për ne që ta kuptojmë më shumë sesa e madhe është mëshira e Zotit ndaj nesh. Le ta vlerësojmë këtë mëshirë si

një ftesë që edhe ne të jemi “të mëshirshëm porsi Zoti”, për të cilin thuhet se “e amshuar është dashuria e tij”. Le të hapim sytë tanë për të shikuar mjerimin e shumë njerëzve të cilët po jetojnë në kushte jo të denja për qenien njerëzore. Le të hapim veshët për të dëgjuar

britmën e shumë personave që bërtasin: “Kini mëshirë për ne!” Duke shikuar në ta fytyrën e Jezus Krishtit, le të bëjmë diçka për ta. Këto janë pasuritë tona: janë thesaret që grumbullojmë në qiell nëpërmjet veprave tona të mëshirës.

Dera e Shenjtë dhe shëlbimi janë gratis!

Të ushtrosh përvojën e mëshirës së Hyjit, duke iu qasur shpeshherë rrëfimit: në Audiencën e Përgjithshme, këshillat e papa Françeskut për ta jetuar mirë Jubileun

Në Audiencën e dytë të Përgjithshme të tij, që nga fillimi i Jubileut, papa Françesku ka shpjeguar motivet e përzgjedhjes për të hapur Dyert e Shenjta jo vetëm në Romë, por në të gjithë botën. “Kam dëshiruar që kjo shenjë e derës së Shenjtë të jetë e pranishme në çdo kishë të veçantë, pasi Jubileu i Mëshirës të mund të bëjë një përvojë e bashkëndarë nga çdo njeri” ka deklaruar Papa i Shenjtë.

Dera e parë e Shenjtë, e hapur në Bangui, në Republikën Qendërafrikane, më 29 nëntorin që lamë pas është pra “shenja e dukshme e bashkimit universal”, ka shtuar Papa, duke uruar që “bashkimi kishtar” të bëhet gjithnjë e më shumë i vrullshëm, në mënyrë që Kisha të jetë në botë shenja e gjallë e dashurisë dhe e mëshirës së Atit”.

Tjetër element i këtij viti të Shenjtë ka qenë zgjedhja e datës së fillimit: 8 dhjetori është 50 vjetori i mbylljes së Konkilit të Vatikanit II, që “ka kqyrur dhe paraqitur Kishën në dritën e misterit të bashkimit, pavarësisht pranisë së “shumë kishave të veçanta në të gjithë botën”.

Është pikërisht bashkimi që e bën Kishën “shenja e dashurisë së Atit”, e cila rritet dhe maturohet në zemrën tonë, kur dashuria, që e mirënjohim në Kryqin e Krishtit e në të cilin zhytemi, na bën të duhemi ashtu si ne vetë jemi dashur prej Tij. Bëhet fjalë – ka vijuar Françesku – për një dashuri pa fund, që ka fytyrën e faljes e të mëshirës”.

Falja dhe mëshira, gjithsesi, nuk duhet të mbeten “fjalë të bukura”, por “të realizohen në jetën e përditshme” duke bërë “shenjë konkrete e të dukshme se feja i ka shndërruar zemrat tona dhe një gjë e tillë na lejon për të shprehur në ne vetë jetën e Hyjit” ka nënvizuar Ati i Shenjtë.

“Të duash dhe të falësh ashtu siç fal dhe siç do Perëndia” kjo paraqet “një program jete që nuk mund të njohë ndërprerje ose përjashtime,

por që na shtyn për të shikuar gjithmonë përtej pa u lodhur kurrë, me sigurinë e të qenit të mbështetur nga prania atërore e Perëndisë”.

Papa më pas është ndalur mbi domethënien e kalimit të derës së Shenjtë, simbologjia e së cilës është Krishti vetë që pohon: “unë jam dera: nëse ndokush hyn nëpërmjet meje, do të shëlbohet, do të hyjë e do të dalë e do të gjejë kullotë”. (Gj 10,9).

Kalimi i derës së Shenjtë është pra “shenja e besnikërisë sonë në Zotin Jezus që nuk ka ardhur për të gjykuar, por për të shëlbuar (cfr Gj 12,47)”...

Papa ka shtuar gjysmë me të qeshur: “Jini të kujdesshëm, që të mos jetë ndonjëri disi shejtan, që t’ju thotë se duhet të paguani: shëlbimi nuk blihet! Dera është Jezusi dhe është gratis! Shëlbimi është gratis. Është shenja e një kthimi të vërtetë të zemrës sonë”.

Tejkalimi i derës së Shenjtë, ka vijuar, pëfshin: “të mbajmë hapur në të dy kanatat derën e zemrës sonë” duke e pasur të qartë se Viti i Shenjtë nuk do ta kishte efikasitetin “nëse dera e zemrës sonë nuk do ta linte të kalonte Krishtin që na shtyn për të shkuar drejt të tjerëve, për ta

çuar Atë dhe dashurinë e Tij”.

Hapja e derës së shenjtë është pra “shenja e mikpritjes që Hyji vetë na e rezervon”, derisa “edhe dera jonë të jetë përgjithmonë e hapur për të mos përjashtuar askënd, as edhe atë njeri që mund të na japë mërzë”.

Gjatë jubileut, vuri në dukje Ati i Shenjtë, jo më pak i rëndësishëm është rrëfimi: “afrimi tek ky sakrament “barazvlen në ushtrimin e përvojës së drejtpërdrejt të mëshirës së Tij”: jo vetëm: “Hyji na kupton edhe kufitë tanë e kundërshtitë tona” por, pikërisht kur i njohim mëkatet tona na qëndron edhe më afër dhe na inkurajon për të shikuar përpara e përgatit për ne një “festë në Qiell”.

Ka kaq shumë njerëz të cilët pranojnë: «nuk arrij të fal» ka shtuar Ati i Shenjtë: “Po si mund të kërkohet Hyjit që të na falë, nëse ne nuk jemi në gjendje të falim?”

Në përfundim, Françesku ka porositur ta nisim Jubileun “me këto shenja që sjellin forcën e madhe të dashurisë” duke lënë që Zoti ynë të na shoqërojë “për të na drejtuar që të kryejmë përvojën e shenjave të tjera të rëndësishme për jetën tonë”.

Viti Jubilar i Mëshirës

8 Dhjetor 2015 - 20 Nëntor 2016

MISERICORDIAE VULTUS

Fytyra e Mëshirës

Teksti i plotë i Dokumentit të Papa Françeskut për Jubileun e Jashtëzakonshëm të mëshirës

Gjithashtu, Shën Gjon Pali II kështu e motivonte urgjencën për të kumtuar dhe për të dëshmuar mëshirën në botën bashkëkohore: «Ajo diktohet prej dashurisë për njeriun, kundrejt gjithçkaje që është njerëzore e që, sipas intuitës së një shumice të bashkëkohësve, kërcënohet prej një rreziku tejet të madh. Misteri i Krishtit ... më detyron të shpall mëshirën si dashuri e mëshirshme e Hyjit, zbuluar në vetë misterin e Krishtit. Kjo më detyron që t'i drejtohem kësaj mëshire e ta lus në këtë fazë të vështirë dhe kritike të historisë së Kishës dhe të botës»^[10]. Një mësim i tillë është më se aktual dhe meriton që të rimerret në këtë Vit të shenjtë. Le t'i pranojmë sërish fjalët e tij: «Kisha jeton një jetë autentike kur dëshmon dhe shpall mëshirën – cilësinë më të mrekullueshme të Krijesit dhe të Shëlbuesit – dhe kur i afron njerëzit te burimet e mëshirës së Shpëtimtarit, që ajo ruan dhe shpërndan»^[11].

Kisha ka misionin që ta kumtojë mëshirën e Hyjit, zemra e gjallë e Ungjillit, që përmes saj duhet të arrijë zemrën dhe mendjen e çdo personi. Nusja e Krishtit e bën të vetën sjelljen e Birit të Hyjit që u del të gjithëve përpara pa përjashtuar askënd. Në kohën tonë, kur Kisha është e angazhuar në ungjillëzimin e ri, tema e mëshirës ka nevojë të ripropozohet me entuziazëm të ri dhe me një veprim të ripërtëritë baritor. Është përcaktuese për Kishën dhe besueshmërinë e kumtimit të saj që ajo ta jetojë dhe ta dëshmojë mëshirën në vetën e parë. Gjestet dhe të folurit e saj duhet të përçojnë mëshirë për të hyrë në zemrën e personave dhe t'i nxisë ata të rigjejnë rrugën për t'u rikthyer te Ati.

E vërteta e parë e Kishës është dashuria e Krishtit. Për këtë dashuri, që arrin deri në faljen dhe dhurimin e vetes, Kisha bëhet shërbëtoare dhe ndërmjetësuese pranë njerëzve. Prandaj, aty ku Kisha është e pranishme, aty duhet të jetë e dukshme mëshira e Atit. Në famullitë tona, në bashkësitë, në shoqatat dhe lëvizjet, me një fjalë, kudo që ka të krishterë, çdokush duhet të gjejë një oaz mëshire.

Duam ta jetojmë këtë Vit Jubilar në dritën e fjalës së Zotit: *Të Mëshirshëm si Ati*. Ungjilltari paraqet mësimin e Jezusit që thotë: «Bëhuni edhe ju të mëshirshëm sikurse (edhe) Ati juaj është i mëshirshëm» (Lk 6,36). Është një program jete sa angazhues aq edhe i pasur me gëzim dhe paqe. Urdhri i Jezusit u drejtohet të gjithë atyre që e dëgjojnë zërin e tij (krh. Lk

6,27). Pra, për të qenë të aftë për mëshirë në rend të parë duhet të vihem në dëgjim të Fjalës së Hyjit. Kjo do të thotë të rikuperohet vlera e heshtjes për të medituar Fjalën që na drejtohet. Në këtë mënyrë është e mundur të soditet mëshira e Hyjit dhe të merret si stil jete.

Shtegtimi është një shenjë e veçantë në Vitin e shenjtë, sepse është ikonë e ecjes që çdo person bën në jetën e vet. Jeta është një shtegtim dhe qenia njerëzore është një *viator*, një shtegtar që përshkon një rrugë deri te qëllimi i dëshiruar. Edhe për të arritur te Dera e Shenjtë në Romë dhe në çdo vend tjetër, çdonjëri duhet të bëjë, sipas forcave të veta, një shtegtim. Ai do të jetë një shenjë e faktit se edhe mëshira është një qëllim për t'u arritur dhe që kërkon angazhim e sakrificë. Pra, shtegtimi qoftë nxitje për kthim: duke kaluar Derën e Shenjtë do ta lëmë veten të përqafohemi nga mëshira e Hyjit dhe do të angazhohemi për të qenë të mëshirshëm me të tjerët, sikurse Ati është më ne.

Zoti Jezus tregon etapat e shtegtimin përmes të cilit është e mundur të arrihet ky qëllim: «Mos gjykoni dhe nuk do të gjykoheni! Mos dënoni e nuk do të dënoheni! Falni e do të gjeni falje! Jepni e do t'ju jepet: masë e mirë, e dendur, e tundur, me grumbull do t'ju jepet nën sqetull tuaj: sepse me atë masë që do të matni, do t'ju matet edhe juve në kthim» (Lk 6,37-38). Mbi

të gjitha thotë të *mos gjykoni* dhe të *mos dënoni*. Nëse nuk duam të gjykohejmë prej Hyjit, atëherë askush nuk duhet të bëhet gjykatës i vëllait të vet. Në fakt, njerëzit me gjykimin e tyre ndalen në sipërfaqe, kurse Ati shikon në brendësi. Sa keq bëjnë fjalët kur thuhet nga ndjenjat e xhelozisë dhe të smirës! Të flasësh keq për vëllain në mungesë të tij do të thotë të paraqesësh në dritë të keqe, ta përlyesh emrin e tij dhe ta lësh në dorën e thashethemeve. Të mos gjykosësh dhe të mos dënosh domethënë, në mënyrë pozitive, të dish të dallosh të mirën që është te çdo person dhe të mos lejosh që të vuajë prej gjykimit tonë të pjesshëm dhe mendjemadhësisë sonë se dimë gjithçka. Por kjo ende nuk është e mjaftueshme për të shprehur mëshirën. Jezusi kërkon të *falësh* edhe të *dhurosh*. Të jemi mjete të faljes, sepse ne të parët e kemi marrë atë prej Hyjit. Të jemi bujarë me të gjithë, duke e ditur se Hyji e shtrin mirësinë e tij mbi ne me zemërgjerësi të madhe.

Pra, të *mëshirshëm si Ati* është “moto”-ja e Vitit të shenjtë. Te mëshira kemi provën se si Hyji do. Ai jep krejt veten e vet, përgjithmonë, falas dhe pa kërkuar asgjë në shkëmbim. Na vjen në ndihmë kur e thërrasim. Është bukur që lutja e përditshme e Kishës fillon me këto fjalë: «O Hyj, deh, më eja në ndihmë, o Zot, nxito të më ndihmosh!» (Ps 70,2). Ndihma që kërkojmë është tashmë hapi i parë i mëshirës së Hyjit ndaj nesh. Ai vjen të na shpëtojë nga gjendja e dobësisë në të cilën jetojmë. Dhe ndihma e tij qëndron te fakti që na bën të dallojmë praninë dhe afërsinë e tij. Ditë për ditë, të prekur prej dhembshurisë së tij, edhe ne mund të bëhemi të dhembshur ndaj të gjithëve.

Në këtë Vit të shenjtë, mund të bëjmë përvojën për t'ia hapur zemrën të gjithë atyre që jetojnë në periferitë më të largëta ekzistenciale, që shpesh bota moderne krijon në mënyrë dramatike. Sa situata pasigurie dhe vuajtjeje janë të pranishme në botën e sotme! Sa plagë janë lënë në mishin e shumë personave që nuk kanë më zë, sepse klithja e tyre është dobësuar dhe shuar për shkak të indiferencës së popujve të pasur. Në këtë Jubile, edhe më shumë Kisha do të jetë e thirrur të kujdeset për këto plagë, të lehtësojë me vajin e ngushëllimit, të fashojë me mëshirë dhe të shërojë me solidaritetin dhe vëmendjen e nevojshme. Të mos biem në indiferencën që na poshtëron, në zakonshmërinë që na paralizon shpirtin dhe që na pengon të

vijon në numrin e ardhshëm

zbulojmë risinë, në cinizmin që shkatërron. I hapshim sytë tanë për të parë mjerimet e botës, plagët e shumë vëllezërve dhe motrave të cilëve u mohohet dinjiteti, dhe të ndihemi të nxitur për të dëgjuar klithmën e tyre për ndihmë. Duart tona i shtrëngofshin duart e tyre dhe i tërheqshim kah vetja që ta ndiejnë ngrohtësinë e pranisë, miqësisë dhe vëllazërisë sonë. Klithja e tyre u bëftë e jona dhe së bashku mund ta thyejmë pengesën e indiferencës, që shpesh mbretëron për të fshehur hipokrizinë dhe egoizmin.

Me gjithë shpirt dëshiroj që populli i krishterë të reflektojë gjatë Jubileut mbi *veprat e mëshirës trupore dhe shpirtërore*. Do të jetë një mënyrë për të rizgjuar ndërgjegjen tonë shpesh të përgjumur përpara dramës së varfërisë dhe për të hyrë gjithmonë e më shumë në zemër të Ungjillit, ku të varfrit janë të privilegjuar nga mëshira hyjnore. Predikimi i Jezusit na i paraqet këto vepra mëshire, që të kuptojmë nëse jetojmë ose jo si nxënësit e tij. I rizbulofshim veprat e *mëshirës shpirtërore*: të këshillojmë ata që dyshojnë, të mësojmë të paditurit, të qortojmë mëkatarët, të ngushëllojmë të pikëlluarit, të falim fyerjet, të durojmë personat e mërzitshëm, t'i lutemi Hyjin për të gjallët e të vdekurit.

Nuk mund t'u shmangemi fjalëve të Zotit dhe në bazë të tyre do të gjykojemi: nëse do t'i kemi dhënë për të ngrënë atij që ka uri dhe për të pirë atij që ka etje; nëse do të kemi strehuar të pastrehët dhe veshur të zhveshurin; nëse kemi pasur kohë për të qëndruar me atë që është i sëmurë dhe i burgosur (krh. Mt 25,31-45). Po ashtu do të na kërkohet nëse kemi ndihmuar për të dalë nga dyshimi që të bën të biesh në frikë dhe që shpesh është burimi i vetmisë; nëse kemi qenë të aftë për të fituar mbi padijen në të cilën jetojnë miliona persona, sidomos fëmijët të cilët nuk e kanë ndihmën e nevojshme për t'u liruar nga varfëria; nëse kemi qenë afër atij që është vetëm dhe i pikëlluar; nëse kemi falur atë që na ka fyer dhe kemi larguar çdo formë mllef i urrejtjeje që shpie te dhuna; nëse kemi pasur durim sipas shembullit të Hyjit që është shumë i durueshëm me ne; nëse, në fund, ia kemi besuar Zotit në lutje vëllezërit dhe motrat tona. Në çdonjërin prej këtyre "më të vegjëlve" është i pranishëm vetë Krishti. Mishi i tij bëhet rishtazi i dukshëm si trupi torturuar, i plagosur, i fshikulluar, i paushqyer, në arratisje... për t'u njohur, prekur dhe ndihmuar me kujdes nga ne. Le të mos i harrojmë fjalët e Shën Gjonit të Kryqit: «Në fund të jetës, do të gjykojemi mbi dashurinë»^[12].

Në Ungjillin e Lukës gjejmë një tjetër aspekt të rëndësishëm për ta jetuar me fe Jubileun. Ungjilltari na tregon se Jezusi, një të shtunë, u kthye në Nazaret dhe, siç e kishte zakon të bënte, hyri në Sinagogë. E thirrën të lexojë dhe të komentojë Shkrimin e shenjtë. Pjesa ishte ajo e Isaisë profet ku shkruan: «Shpirti i Zotit

Hyj është mbi mua, sepse Zoti më shuguroi, më dërgoi t'u sjell të përvojaturve lajme të gëzueshme, t'i shëroj ata që kanë zemrën e plasur, t'u shpall skllëvërve lirinë, të burgosurve çlirimin; ta shpall vitin e hirit të Zotit» (Is61,1-2). «Vit hiri»: është kjo që kumtohet prej Zotit dhe që ne dëshirojmë ta jetojmë. Ky Vit i shenjtë sjell me vete pasurinë e misionit të Jezusit që rikumbon në fjalët e Profetit: t'u sjellë një fjalë dhe një gjest ngushëllimi të varfërve, t'u kumtojë lirinë të burgosurve të skllavërve të rejtat e shoqërisë moderne, t'ia rikthejë shikimin atij që nuk sheh, sepse është i mbyllur në vetvete, dhe dinjitetin të gjithë atyre që ua kanë hequr. Predikimi i Jezusit bëhet përsëri i dukshëm në përgjigjet e fesë që dëshmia e të krishterëve është e thirrur të bëjë. Na shoqëroftë fjalët e Apostullit: «kush bën vepra mëshire, le t'i bëjë me gëzim!» (Rom 12,8).

Kreshma e këtij Viti Jubilar u jetoftë më intensivisht si moment i fortë për të kremtuar dhe për të provuar mëshirën e Hyjit. Sa faqe të Shkrimit të shenjtë mund të meditojen në javët e Kreshmës për të rizbuluar fytyrën e mëshirshme të Atit! Me fjalët e Mikesë profet dhe ne mund të përsërisim: Ti, o Zot, je një Hyj që shlyen fajin dhe fal mëkatin, që nuk mban përgjithmonë hidhërimin, por kënaqesh duke përdorur mëshirën. Ti, Zot, do të kthehesh te ne dhe do të kesh mëshirë për popullin tënd. Do ti shkelësh fajet tona dhe t'i flakësh në fund të detit të gjitha mëkatet tona (krh. Mik 7,18-19).

Faqet e Isaisë profet mund të meditojen më konkretisht në këtë kohë lutjeje, agjërimi dhe dashurie: «Vallë, a s'është agjërimi që unë zgjodha: t'i këputësh verigat e padrejtësisë, t'i zgjidhësh leqet e zgjedhës, t'i lëshosh të lirë të ndrydhurit, të copëtosh çdo zgjedhë? A jo ta ndash bukën tënde me të uriturin, t'i shtiesh në shtëpinë tënde skamnorët e të pastrehët? Kur ta shohësh të zhveshurin, vishe dhe mos e përbuz farefisën tënd. Atëherë do të zbardhë porsi agimi drita jote, shërimi yt do të vijë më shpejt; para teje do të ecë drejtësia jote e do të të përcjellë lavdia e Zotit. Atëherë do të thërrasësh e Zoti do të të dëgjojë, do ta thërrasësh e ai do të përgjigjet: «Këtu jam!». Nëse do ta zhdukësh prej mesit tënd zgjedhën, gishtin paditës dhe fjalën e keqe, nëse do t'ia japësh kafshatën tënde të uriturit, nëse do ta ngish të uriturin, atëherë në errësirë do të shndritë drita jote, terri yt do të jetë porsi mesdita. E Zoti do të të prijë gjithmonë, do të të ngijë në vende të thata. Ai do t'i forcojë eshatrat e tu, do të jesh porsi kopshti i ujitur, porsi burimi i ujërave të gjalla që kurrë s'i mungojnë ujërat» (Is 58,6-11).

Nisma «24 orë për Zotin», për t'u kremtuar të premtën dhe të shtunën që i paraprijnë të Dielës IV të Kreshmës, duhet t'u zhvillohet nëpër Dioqeza. Shumë persona janë duke iu riafruar sakramentit të Pajtimit dhe mes tyre shumë të rinj, që në këtë përvojë shpesh rigjejnë rrugën për t'u rikthyer kah Zoti, për të jetuar një moment lutjeje intensive dhe për të rizbuluar domethënien e jetës. Le të vendosim sërish në qendër me bindje sakramentin e

Pajtimit, sepse mundëson të prekim me dorë madhështinë e mëshirës. Për çdo të penduar do të jetë burim i vërtetë paqeje të brendshme.

Nuk do të lodhem kurrë duke ngulur këmbë që rrëfyesit të jenë një shenjë e vërtetë e mëshirës së Atit. Rrëfëstar nuk mund të bëhemi aty për aty. Para së gjithash bëhemi të tillë kur ne të parët pendohemi dhe kërkojmë falje. Të mos harrojmë kurrë se të jemi rrëfëstar do të thotë të marrim pjesë në misionin e Jezusit dhe të jemi shenjë konkrete e vazhdimësisë së një dashurie hyjnore që fal dhe shpëton. Çdonjëri prej nesh ka marrë dhuratën e Shpirtit Shenjt për faljen e mëkateve, për këtë jemi përgjegjës. Askush prej nesh nuk është pronar i Sakramentit, por një shërbëtor besnik i faljes së Hyjit. Çdo rrëfëstar duhet t'i mirëpresë besimtarët si ati në shëmbëlltyrën e birit të humbur dhe të gjetur: një atë që vrapon drejt të birit pa marrë parasysh se ka shkapërderdhur të mirat e tij. Rrëfëstarët janë të thirrur ta shtrëngojnë atë bir të penduar, që rikthehet në shtëpi dhe të shprehin gëzimin e tyre që e kanë rigjetur atë. Nuk do të lodhen duke shkuar edhe drejt birit tjetër, që ka mbetur jashtë dhe është i paaftë për t'u gëzuar, për t'i shpjeguar se gjykimi i tij i ashpër është i padrejtë dhe nuk ka kuptim përpara mëshirës së Atit që nuk ka kufi. Nuk do të bëjnë pyetje të pavendta, por si ati i shëmbëlltyrës do ta lënë në gjysmëfjalimin e përgatitur për djalë e humbur dhe të gjetur, sepse do të dinë të dallojnë në zemrën e çdo të penduari thirrjen për ndihmë dhe kërkesën për falje. Për më tepër, rrëfëstarët janë të thirrur që të jenë gjithmonë, kudo, në çdo situatë dhe pavarësisht të gjithave, shenja e parësisë së mëshirës.

Në Kreshmën e këtij Viti të shenjtë kam ndërmend të dërgoj *Misionarët e Mëshirës*. Do të jenë një shenjë e gatishmërisë amnore të Kishës për Popullin e Hyjit, që të hyjë thellë në pasurinë e këtij misteri kaq themelor për fenë. Do të jenë priftërinj, të cilëve do t'u jap autoritetin që të falin edhe mëkatet që u rezervohen vetëm Selisë Apostolike, me qëllim që të jetë e dukshme gjerësia e mandatit të tyre. Do të jenë, mbi të gjitha, shenjë e gjallë se si Ati i pranon të gjithë ata që janë në kërkim të faljes së tij. Do të jenë misionarë të mëshirës, sepse do të jenë tek të gjithë ndërtues të një takimi plot njerëzi, burim lirim, të pasur me përgjegjësi për të tejkaluar pengesat dhe për të rifilluar jetën e re të Pagëzimit. Në misionin e tyre do ta lënë veten të drejtohen nga fjalët e Apostullit: «Hyji i ka ndryrë të gjithë njerëzit në padëgjësë, për të qenë mëshirë për të gjithë» (Rom 11,32). Në fakt, të gjithë, pa përjashtuar askënd, janë të thirrur ta pranojnë ftesën për mëshirë. Misionarët e jetofshin këtë thirrje duke ditur se mund të ngulin shikimin e tyre në Jezusin, «Kryepri i mëshirshëm dhe njëkohësisht besnik» (Heb 2,17).

U kërkoj vëllezërve Ipeshkvij që t'i ftojnë dhe t'i pranojnë këta Misionarë, me qëllim që të jenë para së gjithash predikues bindës të mëshirës. Të organizohen nëpër Dioqeza «misione për popullin», në mënyrë që këta

Bashkudhëtar shtegtimi për vitin e mëshirës 2015-16

KAPITULLI 1 ATI I MËSHIRËS

PËRMBLEDHJE

'Besoj në një Hyj të vetëm, Atin e gjithëpush-tetshëm, krijuesin e qiellit dhe të tokës.'

Akti i parë i mëshirës së Hyjit është akti i krijimit. Shpirti i Hyjit vërtitet mbi terrin dhe nxjerr në dritë gjithësinë e rregullt. Prandaj ne jetojmë në 'kozmos' dhe jo në kaos. Krijimi synon drejt plotësimin përfundimtar dhe jo drejt asgjësimin përfundimtar. Kjo është një mëshirë e madhe, një bekim.

Po kështu çdo njeri është krijuar me dhe për një qëllim të caktuar: të bëhet pjesëmarrës i jetës së amshuar të Hyjit, duke e realizuar vetveten në praninë e Tij. Ne nuk jemi krijuar vetëm për këtë jetë. Ekzistenca jonë nuk është kotësi. E as nuk ishte e domosdoshme që ne të ekzistonim. Jetën e kemi dhuratë nga Hyji dhe kjo jetë ka një qëllim madhor. Edhe kjo është një mëshirë e madhe, një bekim personal.

Për ta përmbushur këtë qëllim të krijimit, Hyji mori përsipër të na tregonte, të na zbulonte 'planin e tij të shëlbimit'. Pa këtë plan, këtë dhuratë, ne përpëlitemi tek rrekemi të kuptojmë vetveten dhe botën. Shpalosja graduale e këtij plani është mëshirë e madhe. Kjo shfaqet në 'theofaninë' dhe Urdhërimet e Besëlidhjes së Vjetër. Shfaqja e plotë kulmon te Jezu Krishti, Fjala e Amshueshme e Hyjit e bërë njeri. Edhe këto janë një mëshirë e madhe dhe bekim.

Gjithë kjo buron nga mëshira e Hyjit, nga një dëshirë e zjarrtë dhe e pashtershme e zemrës së Atit që ne ta fitojmë 'shpërblimin', fatin që Ai na e bën dhuratë.

Ndërsa ne, nga ana jonë, dalim nga binarët, pëshjellohemi, krijojmë dasi dhe armiqësi. Jemi qenie mëkatore.

E megjithatë vështrimi i Atit mbetet i mëshirshëm. Mëshira është shtegu dhe mjete nëpërmjet të cilit Hyji realizon shëlbimin, pasi mëshira e Hyjit gjithnjë i paraprin mëkatit. Hyji gjithmonë na vështron përmes mëshirës dhe me mëshirë. Vështrimi i tij nuk është së pari vështrim drejtësie, për të shqyrtuar nëse i jemi përmbajtur ose jo ligjit. Mëshira gjithnjë i prin ligjit dhe ia kalon atij, por kjo nuk na liron nga kërkesat e ligjit që, në vetvete, janë udha drejt realizimit tonë. Mëshira e Hyjit na liron nga dyzimi i brendshëm e na kthen sërish në binarët e hirit, pendesës, shërimit dhe plotësisë.

Papa Françesku shkruan: "I durueshëm dhe i mëshirshëm". Këto fjalë shpesh shfaqen tok në Besëlidhjen e Vjetër për të përshkruar natyrën e Hyjit....e dëftohen në veprimet e tij të shumta përgjatë historisë së shëlbimit ku mirësia e tij ngadhnjen mbi ndëshkimin dhe shkatërrimin....shkurt, mëshira e Hyjit nuk është ide abstrakte, por realitet konkret ku ai

shfaq zemrën e tij prej prindi që preket thellë nga dashuria për fëmijën. Zor se e teprojmë po të themi se kjo është 'dashuri zemre'. Ajo buron natyrshëm prej thellësisë së zemrës, plot ëmbëlsi dhe dhembshuri, falje dhe mëshirë' (MV6).

REFLEKTIM

Në këtë hap të parë të shtegtimin tonë, le të ripërtërijmë besimin se Hyji na ka krijuar prej dashurisë dhe për të qenë me Të përherë! Po, ky është qëllimi i Atit tonë Qiellor. Po ashtu ai i ka dhënë secilit prej nesh një qëllim vetjak, 'qëllimin e përcaktuar' për të cilin flet i Lumi Gjon Henri Njuman. Kjo mund t'i japë trajtë çdo dite të jetës sonë. Duke e jetuar sa më mirë që të mundemi këtë thirrje vetjake ne mund t'ia dalim të realizohemi plotësisht.

Tek i afrohem Derës së Mëshirës, nuk duhet të na i lidhë këmbët ndjenja e turpërimit për gabimet e kryera dhe terrin e shpirtit tanë. Këto janë reale dhe kanë shkatërruar përshtjellim dhe dëm. Por kemi një Atë të mëshirshëm që arrin të shohë brenda nesh e që, para se të bëjë drejtësi, shfaq mëshirë.

Hyni me besim! Nxitini të tjerët, që ndjehen si ne, të hyjnë bashkë me ne. Për kë ka qëndruar larg udhëve të fesë për një farë kohe, ky hap i parë është i vështirë për t'u hedhur. Le t'i shoqërojmë ata me butësi dhe mëshirë, pasi kjo është çka ne marrim!

LUTJE

O Zot, ti më shqyrton e më njeh,
ti di kur rri e kur ngrihem,
prej së largu i njeh mendimet e mia.
Si në shtegtoj si në pushoj, ti më vëren,

ti i di të gjitha udhët e mia.

Ti je Ai që krijove qenien time,

ti më ke endur në krahë të nënës!

Të lavdëroj pse më krijove kaq mrekullisht
të mrekullueshme janë veprat e tua.

Më shqyrto, o Hyj, dhe njihe zemrën time,
më sprovo e njihi shtigjet e mia!

Shiko në ka në mua udhë kotësie
dhe më kthe në udhën e amshueshme.
(Psalm 138/139)

KAPITULLI 2 JEZU KRISHTI, FYTYRA E MËSHIRËS SË ATIT

PËRMBLEDHJE

'Besoj në një Zot të vetëm, Jezu Krishtin, një të vetmin Birin e Hyjit, të lindur prej Atit para të gjithë shekujve... ai zbriti prej qiellit e për virtyt të Shpirtit Shenjt u mishërua në krahë të Virgjërës Mari dhe u bë njeri.... Vuajti, vdiq e u varros dhe u ngjall përsëri të tretën ditë.'

Fjala e Amshueshme e Hyjit u mishërua dhe jetoj me trup si i yni, vdiq dhe u ngjall në jetën e re me trup.

Këtu Ati mban trupin e pajetë të Jezusit, Fjalës së Amshuar, duke na e treguar të gjithëve. 'Ky është Biri im i dashur, të cilin e kam për zemër. Atë dëgjoni!' (Mateu 17:5)

Kjo është fytyra e vërtetë e mëshirës së Hyjit, dëshira e zjarrtë dhe e pasosur e zemrës së Atit që ne të kthehemi tek Ai.

Në Jezusin ne shohim mëshirën në veprim. Ai vazhdimisht u afrohet atyre që janë ose ndjehen të lënë pas dore e i kthen në udhën e shëlbimit dhe të bashkësisë. Jezusi, tek pusi, i kërkoi ujë samaritanes; ai preku të gërbulurit, drekoi e darkoi me tagrambledhësit; pengoi vrasjen me gurë të kuroreshkelësës. Dhe në çdo rast ai u bëri thirrje mëkatarëve për kthim, për atë ndryshim jete që është në zemër të mëshirës së Hyjit. Samaritania duhej të përballej me kompleksitetin e marrëdhënieve të saj me ndershmëri dhe pendesë; të gërbulurit nuk duhej më t'u ktheheshin sjelljeve të mëparshme; tagrambledhësit nuk duhej më të mashtronin; kuroreshkelësës iu tha: 'Mos mëkato më'. Këto nuk janë episode ku kërkesat e dashurisë së Zotit u lanë disi mënjanë. Nuk është as natyra as qëllimi i mëshirës së Hyjit. Mëshira nuk zëvendëson apo asgjëson ligjin, por e përsos atë. Mëshira është dëshira e flaktë e zemrës së Atit që ne të kthehemi në udhë të mbarë.

I botuar me lejen e Kardinalit Vincent Nichols
dhe shtëpisë botuese Alive Publishing
I përkthyer nga Anila Korbi

Revolucioni i Krishtlindjes

Nga Peter WEHNER*

Me qene se historia e Krishtlindjes ashtethane kaq here dhe per një kohe te gjate, ashtethane e lehte edhe per te krishtenet me harrue sa revolucionare ka qene ideja e lindjes se Jezusit. Ideja se Zoti do te bahej njeri dhe do te ece ne mes nesh, ne rrethana sa te pervuejtuna aq edhe nenshtruese, ka lekunde besimin tone ne supozimet e mapareshme. Ka qene nepermjet te kesaj historie hyjnore qe ka linde shumica e traditave tona humaniste.

Per shume te krishtene, “misherimi” (incarnation) –besimi se Zoti, ne personin e Jezusit ka ece ne mes nesh- ashtethane pike kyçe e historise. Aspekti teologjik ma i zakonshem i “misherimit” ka lidhje me doktrinen e “shelbimit”(shpetimit, redemption): besimi se shpetimi ashtethane ba i mundshem per një jete pa mekate, dhe nga vdekja e Jezusit te pafajshem. Por, ka edhe te tjera aspekte, ma pak familjare te pelegrinazhit te Jezusit ne toke, e qe jane thellesisht te randesishme.

Njeni nga keto aspekte, ashtethane heqja dore e besimit platonik qe bota materiale ashtethane “e keqe”. Ne dualizmin e Platonit ka një nderpremje/ ndamje dramatike ne mes te formave ideale dhe objekteve konkrete, ne mes te formave ne boten fizike e asaj shpirtnore. Simbas Platonit ajo qe na perceptojme me shiset tona ashtethane një iluzion, një hije e shtrembnueme e realitetit. Keshtu, imazhi ma i famshem filozofik –hija e Platonit ne një shpelle- ndersa ata ne shpelle i keqkuptuen hijet e projektue (nga objekti ne hymje te shpelles) si objekte te verteta, dhe u dhane atyne emnat

Pikepamja platonike ka influencue mjaft mendimin e viteve te hereshme te Kishes, por ajo influence u shue shpejt, sepse ishte ne konflikt me mesimet ma te thella te Kishes. Ne Biblen hebraike, per shembull, Zoti deklaronte se krijesa e Tij ashtethane e mire – dhe Jezusi, mbasi hyne ne jeten e tokes, e vulosi kete gjykim. “Misherimi” provon ekzistencen e botes fizike, landore. Eksperienca jetesore e jona, ashtethane reale, jo hije e reales. “Misherimi” konfirmon kenaqesine qe na kemi kur shohim te bukuren tokesore, dhe detyrimin qe rrjedh me u kujdesue per krijesen e Zotit. Ky qendrim ashtethane një ndryshim dramatik i mendimit te Antikitetit (greko-romak).

“Misherimi”, gjithashtu, zbulon se parimi hyjnor qe qeverise rruzullimin tone ashtethane një angazhim rranjesor per ruejtjen e dinjitetit dhe vleres se seciles persone, me qene se jemi krijue ne imazhin hyjnor.

Po aq themelor ashtethane edhe nocioni qe thote se na kemi vleresepse Zoti vete na vlereson. Steve Heyner, një teolog qe vdiq ne fillim te vitit (2015), e ilustronte kete pike per mue, kur vuni ne dukje se florini ashtethane i vlefshem jo per arsye se ka diçka ne flori qe ashtethane me randesi te madhe vetem per florinin, por per arsye se dikush e vlereson ate. Ne te njejtën menyre,

qeniet njerezore kane vleresepse ata jane te vleresueme nga Zoti, qe u misherue, hyni ne boten tone, dhe bashkendau eksperiencat tona mbi toke: dashuni, gezim, meshire dhe miqesi te ngushte; zemrimin, pikellimin, vuetjen dhe lotet. Per te krishtenet, Zoti nuk ashtethane as i larget, as i pakujdesshem; Ai ashtethane Zoti i plageve. E gjithë kjo, nalteso i eksperiencen njerezore dhe shtroi terrenin per idete e dinjitetit individual dhe te drejtat e patjetersueshme.

Ne librin e tij “Një histori e shkurte e mendimit”, humanisti shekullar/laik dhe filozof, francezi Luc Ferry shkruen se, ne kundërshtim me kuptimin e Greqise se Vjeter te humanizmit, “Krishtenimi ka qene ai qe ka paraqite nocionin e humanitetit si themelisht i njajte, se qeniet njerezore jane te barabarta ne dinjitet – një ide e pa shembull ma pare, dhe një ide se ciles bota e jone i detyrohet te gjithë konceptin e trashegimit tone demokratik. (Shih: Art.1- Deklarata Universale e OKB-se, 1948, sr.)

Ne fakt, “Predikimi ne Mal” i Jezusit (“lum skamnoret ne shpirt,...dhe ata qe jane te pastër ne zemer,...ata qe jane te bute,...dhe ata qe jane te meshirshem...”) prekja me dore e leprozeve, shoqenimi i Tij me te perjashtuemet nga shoqenia dhe me mekatarët, jane themelisht ne kundërshtim me menyren si botet antike te Greqise dhe Romes e shihshin jeten, ku statusi shoqenor ishte gjithçka.

“Krishtenimi vendose meshiren ne qender te jetes njerezore, ashtu si nuk e bani një tjetër kult pagan ma pare” simbas teologut David Bentley Hart, “dhe e nalteso i kujdesin per grate e veja, jetimet, te smuret, te burgosunit, e te vorfenit ne nivelin ma te nalte te detyrimeve fetare”. Krishtenimi luejti një rol kyç ne zhdukjen e skllavenise e te segregacionit. Sot, te krishtenet luejne rolin udheheqes ne lufte kunder trafikimit te njerezve dhe ne mbrojtje te jetes se femijes ende te palindun. Ata kane themelue, dhe mbajne ne kambe, spitale, strehimore, dhe jetimore ne te gjithë boten.

Na, te botes moderne, mendojme se meshira per te vorfnin dhe te perjashtuemin e lanun mbas dore ashtethane natyrale dhe universale. Por, ne te vertete, na mendojme me kete fryme humaniste ne një perqindje te madhe per arsye te Krishtenimit.

Ate qe Krishtenimi bani, miku i im, Rev. Karel Cappock, me tha njihere:, ashtethane “transformimi i menyres sone te menduemit per te vorfnin, te smurin, dhe me krijue një te dhane kulturore krejtesisht te ndryshme”.

Një tjetër efekt i “misherimit”: na ndihmon, ne te besimit te krishtene, me u ruejte nga qendrimi qe shikon Zotin si një grumull parimesh abstrakte. Tregime si Jezusi vepro i ne kete bote plot ngatërresa, te komplikueme, një bote te thyeme, me aksione qe çuditen popujt e asaj kohe, e na lejon sot me mesue meshiren, ne një menyre qe asnjë liber me rregulla etike nuk ashtethane ne gjendje me na mesue.

Ka edhe një arsye tjetër: librat me rregulla etike nuk derdhen lote, ose shprehin dashuni; qeniet njerezore, po! Kur shohim si vepro i Jezusi me autoritetet fetare te kohes (shpesh here ashpërsisht) dhe me mekatarët dhe te perjashtuemet nga shoqenia e diteve te Tia (shpesh here me butesi e me respekt) pasunojme me substance e me forme marredhanjet qe , vetem, na nuk do te kishim arrite kurre!

Te Krishtenet shpesh here nuk jane te afte me ndjeke rrugen qe tregoi Jezusi. Keshtu, kemi pase kryqzatat, luftat fetare, dhe anmiqsite e panevojshme; ne kundërshtim me shkencen, kemi kundërshtue mendimin kritik dhe e kemi gjykue ashpërsisht. Edhe sot, shume te krishtene jane anti-teza e hirit hyjnor. Na te krishtenet, do te duhej me ri-kujtue kuptimin e vertete te “misherimit”. Na jemi pjese e një drame te madhe qe Zoti na ka caktue me qene pjesemarres, jo me rolin e një Krishti-mbret, por si sherbestar-vuejtes te Tij; jo me qellim te denimit te botes, por per një ringjallje te saj. Ai, Jezusi, pau vleren e paçmim te jetes njerezore, pavaresisht nga statusi shoqenor, pasunia e arritjes tokesore, intelijenca ose origjina kombetare.

Ashtu duhet te veprojme edhe ne.

** Autori Peter Wehner ashtethane anetar-bashkepunetor i vjeter prane Qendres per Politike Elike dhe Publike. Ai ka sherbye ne tri Administrata republikane, dhe kontribuon si shkrimtar me opinione te caktueme.*

Ky perkthim ashtethane nga Sami Repishti, Ph.D., si tribut per te ndjerin Sh. T. Imzot Rrok Mirdita, Argjipeshkev Metropolitan i Tiranes dhe Duresit, ne shenjë miqesie se gjate dhe respekti)

Punëtorët baritorë të vrarë në vitin 2015

Nga Dom Marjan LUMÇI

Aradha e punëtorëve baritorë të vrarë na futë në një fazë të trishtuar historisë së njerëzimit. Duket sikur nuk ka të krahasuar në histori, sepse tashmë kemi të bëjmë me një persekutim global të të krishterëve. Në fakt, të krishterët e vrarë gjatë këtij viti, u përkasin të gjithë kontinenteve. Amerika, që prej shtatë vitesh mban vendin e parë me të të punëtorë baritorë të vrarë. Pas saj vjen Azia me shtatë, Afrika me pesë dhe në fund Europa me dy meshtarë të vrarë në Spanjë.

Këta shifra janë vetëm maja e një ajsbergut e përndjekjes globale kundër të të krishterëve që, sikurse lexohet në Letrën Dionjetos, i duan të gjithë, dhe nga të gjithë janë të persekutuar. Isis, Boko Haram, diskriminimi në vende të ndryshme ku besimi i përket shtetit, e bëjnë të vështirë dhe heroike kenien të krishterë, dhe për këtë arsye bien pre e atentateve dhe shfarosjeve. Është e nevojshme që Krishti të jetë në agoni deri në të sosun të botës, atëherë kur do të jetë Mbretëria e drejtësisë dhe e paqes.

Agenzia e jonë me këtë dossier dhe me informacionin e vazhdueshëm mbi këtë persekutim, ka si qëllim ti sjelli në dritë këto drama të njerëzimit, me qëllim që ta rizgjojë ndërgjegjen e të gjithë njerëzve Vullnet Mirë për ndërtimin e një shoqërie më të drejtë dhe më solidale. (p. Vito Del Prete, PIME)

Qyteti i Vatikanit – Sipas informacioneve të mbledhuna nga Agenzia Fides, në vitin 2015 janë vra në botë 22 punëtorë baritorë. Për vitin e shtattë me radhë, numrin ma të madh e ka Amerika. Që prej vitit 2000 deri në 2015, sipas të dhënave që ne kemi, janë vra në botë 396 punëtorë baritorë, ndër të cilët 5 ipeshkvij.

Në vitin 2015 kanë vdeke në mënyrë të dhunshme 13 meshtarë, 4 rregulltare, 5 laikë. Në ndarjen sipas kontinenteve, në Amerikë janë vra 8 punëtorë baritorë (7 meshtarë dhe një murgeshë); Në Afrikë janë vra 5 punëtorë baritorë (3 meshtarë, 1 murgeshë dhe 1 laik); në Azi janë vra 7 punëtorë baritorë (1 meshtarë, 2 murgesha, 4 laikë); në Europë janë vra 2 meshtarë.

Sikurse po ndodh në vitet e fundit, pjesa ma e madhe e punëtorëve baritorë është vra si pasojë e grabitjeve me dhunë në ambiente me degradim moral dhe varfëri të madhe ekonomike aty ku dhuna shndërrohet në rregull moral të sjelljes dhe si pasojë mungesë e respektit për jetën. Në këto situata, meshtarët, murgeshat dhe laikët e vrarë, jetonin normalitetin e së përditshmes me dëshminë e fesë: duke ndarë sakramendet, duke ndihmuar të varfrit dhe të fundmit, duke u kujdesur për jetën dhe toksikoindipendencën, duke ndjekur projekte zhvillimi dhe duke mbajtur të hapur derën e shtëpisë së tyre. Disa

“Dje sikurse dhe sot, duken në horizont errësirat që e përbuzin jetën, por ndriçon edhe më e fortë drita e dashurisë, e cila fiton mbi urrejtjen dhe inauguron një botë të re”

*Papa Françesku në Angelus të 26 dhjetorit 2015
festa e shën Shtjefnit protomartir*

prej tyre janë vrarë pikërisht nga personat të cilët i ndihmonin ditë për ditë. “Dje sikurse dhe sot, duken në horizont errësirat që e përbuzin jetën, por ndriçon edhe më e fortë drita e dashurisë, e cila fiton mbi urrejtjen dhe inauguron një botë të re” *Papa Françesku në Angelus të 26 dhjetorit 2015, festa e shën Shtjefnit protomartir.*

Na shqetëson shumë edhe fati i shumë punëtorëve të tjerë baritorë të zhdukur, për të cilët nuk kemi asnjë lajm, sikurse janë tre meshtarë kongolez Agostinianë të Zojës së Ngjitur në Qiell, të rrëmbyer në Republikën demokratike të Kongos në tetor të vitit 2012; jezuiti italian p. Paolo Dall'Oglio, i rrëmbyer në 2013, dhe françeskani p. Dhya Azziz, për të cilin nuk ka asnjë lajm që prej 23 dhjetorit të kaluar. Të dy punonin dhe jetonin në Siri. Meshtarë të tjerë janë zhdukur prej kohësh dhe ekziston një frikë e madhe për fatin e tyre.

Lista vjetore e Fides, padyshim jo e plotë, nuk përfshin vetëm misionarët *ad gentes* në kuptim të ngushtë, por regjistron të gjithë punëtorët baritorë që kanë vdekur në mënyrë të dhunshme. Me qëllim nuk përdoret fjala “martir”, vetëm në domethënie e saj etimologjike si “dëshmitarë” për të mos ndikuar në gjykimin që më pas do të japë Kisha eventualisht mbi disa prej tyre, por edhe për mungesën e lajmeve të mirëfillta që kemi mbi jetën dhe rrethanat e vdekjes.

Kujtojmë se në vitin 2015 është hapë faza dioqezane e lumturimit të Ipeshkvit të La Rioja, në Argjentinë, **Mons. Enrique Angelelli**, i vrarë në vitin 1976 prej diktaturë ushtarake, fajtorët janë dënuar vetëm 38 vjet më vonë.

Edhe Rwanda e shikon duke shkuar në nderin e elterit një çift të krishterë martir, **Cyprien dhe Daphrose Rugamba**, për të cilët është hapur në Kigali çështja e lumturimit. kur u vranë me 7 prill 1994, në kulmin e genocidit, ata kishin hapur dyert e shtëpisë së tyre duke grumbulluar me qindra jetimë dhe fëmijë që kishin mbetur vetëm dhe që nuk donin ti braktisnin. po bënë gjithçka për të sjellë paqen dhe u vranë ndërsa po kalonin natën në lutje.

Me 23 maj, në San Salvador, është lumturuar Arqipeshkvi **Oscar Arnulfo Romero Galdámez**, i vrarë “në urrejtje të fesë” me 24 mars 1980. “Mons. Romero u vra sepse i donte të varfrit, sipas shembullit të Mësuesit të tij, Jezusit të Nazaretit. Atyre u fali zërin e tij prej profeti, dhe atyre u kushtoi jetën, duke refuzuar jetën komode të braktisjes së grigjës dhe të ikte sikurse bëjnë rrogatët” ka shkruar Konferenca Ipeshkvore e El Salvador në mesazhin e lumturimit.

“Martirë të fesë dhe të dashurisë, dëshmitarë të shpresës” kanë qenë përcaktuar tre misionarët martirë në Perù, franceskanët polakë **Miguel Tomaszek dhe Zbigniew Strzalkowski**, dhe meshtari dioqezan italian **Alessandro Dordi**, të shpallur të lumtur në Chimbote, në Perù, me 5 dhjetor. U vranë në vitin 1991 nga luftëtarët e Sendero Luminoso, në mbrojtje të vlerave ungjillore dhe për punën me të varfrit.

Edhe në Afrikën e Jugut është ngjitur në elter i Lumturuari i parë: **Benedict Daswa**, bashkëshort dhe baba, mësues i apasionuar i katekizmit, i cili u lumturua me 13 shtator. Guximi i tij moral dhe pasioni i tij për të vërtetën e shtynë që tu kundërvijë praktikave të ndryshme djallëzore dhe veprimtarisë së shtrigave, dhe ky guxim i dëshmimit të fesë e çoi atë deri në martirizim në vitin 1990.

Listës provizore të përvitshme të Agenzia Fides, duhet ti shtohet edhe lista e gjatë e gjithë atyre, për të cilët asnjëherë ndoshta nuk do të kemi lajme ose edhe nuk do tua mësojmë emrat kurrë, të cilët në cdo kënd të botës vuajnë dhe e paguajnë me jetën e tyre besimin në Jezu Krishtin.

PANORAMA E KONTINENTEVE

AMERIKA

Në Amerikë janë vra 8 punëtorë baritorë: 2 meshtarë në Meksikë, 2 meshtarë në Kolumbi, 1 meshtar dhe 1 rregulltare në Brazil, 1 meshtar në Venezuelë, 1 meshtar në Argjentinë.

Në **Meksikë**: padre Francisco Javier Gutiérrez Díaz dhe dom Erasto Pliego de Jesus janë rrëmbyer në famullitë ku ishin famullitarë dhe janë gjetë të vrarë disa ditë më pa.

Në **Kolumbi**: dom Fernando Meza Luna dhe dom Luis Alfonso León Pereira janë vra gjatë një tentative për vjedhje në famullitë e tyre.

Në **Brazil**: dom Antonio Alves de Almeida, është gjetë me duar e lidhura dhe i therur me thikë, pasi e vodhën; motër Irma Odete Francisca është vra me tetë thika në shpinë, gjetë një tentative vjedhjeje.

Në **Venezuelë**: trupi i pa jetë i françeskanit Alex Pinto është gjetë disa ditë pas zhdukjes së tij.

Në **Argjentinë**: dom Luis Jesus Cortez është gjetë i vdekur në shtëpinë e tij, pasi i kishin djegur banesën.

AFRIKA

Në Afrikë janë vra 5 punëtorë baritorë: 2 meshtarë në Nigeri, 1 meshtar në Republikën demokratike të Kongos, 1 rregulltare në Afrikën e Jugut, 1 laike vullnetare në Kenya.

Në **Nigeri**: dom Goodwill Onyeka është vra gjatë një tentative për grabitje në rrugë, sikurse dhe p. Dennis Osuagwu në të njëjtën mënyrë.

Në **Kongo RD**: don Jean-Paul Kakule Kyalemba është vra gjatë një akti banditesk.

Në **Afrikën e Jugut**: motër Stefani Tiefenbacher ka vdekur pas një sulmi të dhunshëm fizik.

Në **Kenya**: Rita Fossaceca, vullnetare, është vra gjatë një grabitjeje.

AZIA

Në Azia janë vra 7 punëtorë baritorë: 3 laikë në Siri, 2 rregulltarë në Indi, 1 laik në Bangladesh, 1 meshtar në Filipine.

Në **Siri**: punëtori i Caritas, Safouh Al-Mosleh, dhe dy të rinj animatorë salezianë, vëllezërit Anwar Samaan dhe Misho Samaan, kanë vdekur gjatë bombardimeve mbi Aleppo.

Në **Indi**: motër Jose Mariya ka vdekur pas një lumi në kuvend bashkë me motër Amala Valummel.

Në **Bangladesh**: Cesare Tavella, bashkpunëtor ndërkombëtar në zhvillimin e sigurisë ushqimore është vra me armë zjarri nga dy kriminelat me motor.

Në **Filipine**: dom Erasto Pliego de Jesus është rrëmbyer në famullinë e tij dhe më pas është vra.

EUROPA

Në Europë janë vra 2 punëtorë baritorë: 2 meshtarë në Spanjë.

Në Spanjë: kufoma e di dom Adolfo Enríquez është gjetë në një terren pas kanonikës, ndërsa dom Carlos Martinez Perez ka mbetur viktimë e një sulmi brutal në derën e shtëpisë së tij.

TË DHËNA BIOGRAFIKE DHE RRETHANAT E VDEKJES

Ekonomi i famullisë së Mweso (në Veri Kivu, Republika Demokratike e Kongos), **dom Jean-Paul Kakule Kyalemba**, është vra në mbrëmjen e 25 shkurtit 2015. "Duket se bëhet fjalë për një akt banditizmi" ka konfirmuar për Agenzia Fides Sh. T. imzot Théophile Kaboy Ruboneka, Ipeshkëvi i Goma, në dioqezën e të cilit bën pjesë edhe Mweso. "Meshtari ishte duke mbyllur derën e kishës kur ka vënë re se brenda sajë ishin fshehur disa banditë. Kriminelat kanë hapur zjarr pa thënë asnjë fjalë, duke e goditur në bark dhe në kokë. Dom Kakule ka mbetur i vdekur në vend". Ipeshkvi ka shtuar: "në dioqezën tonë ka banda të shumta të cilat terrorizojnë popullsinë dhe ka shumë armë pa leje në qarkullim. Mes viktimave të dhunës dhe grabitjeve janë edhe disa murgeshë". Në nëntorin e kaluar edhe famullitari i kishës ku u vra dom Kakule i kishte shpëtuar për mrekulli një atentati.

Trupi i **dom Adolfo Enríquez**, 77 vjeç, është gjetë të mërkurën 11 mars 2015 në terrenin pas shtëpisë së famullisë, sipas gjasave ishte vra që ditën më përpara. Meshtari ishte famullitar i Vilanova dos Infantes (dioqeza e Orense, në Galizia, Spanjë) prej vitit 1969, ishte shumë i dashur prej banorëve të famullisë dhe shtëpia e tij ishte e hapur për të gjithë. Ishte shumë i angazhuar që ta bënte shenjtëroren e Zojës së Kristaltë një vend shëtejtimi.

Gjatë një vjedhjeje të dhunshme me dy goditje armë zjarri **dom Fernando Meza Luna**, famullitar i shejtnotres Zoja Fatima, në lagjen Versailles të Sincelejo (Kolumbi). I sulmuar në hyrje të kanonikës është dërguar menjëherë në spital nga disa banorë të famullisë, por ka vdekur gjatë operacionit. Ky fakt i tmerrshëm ka ndodhur në mbrëmjen e së shtunës 21 mars 2015, rreth orës 21. Sipas dëshmimeve të banorëve ky meshtar ishte sulmuar edhe një herë tjetër për ta vjedhur.

Motër Jose Mariya, 81 vjeçe, e Kongregatës së Zemrës së Krishtit, ka vdekur në Indi si pasojë e një sulmi të pësuar në kuvendin e saj, me 18 prill 2015. Në fillim vdekja u mendua se i kishte ardhë për shkaqe natyrore, por vetëm disa muaj më vonë, kur vrasësi i një tjetër murgeshë është kapur, dhe pikërisht vrasësi i motër Amala Valummel, ai ka rrëfyer edhe për vrasjen e motër Jose. Për të dy këto krime të cilat si baze fillestare kanë vjedhjen, po vazhdojnë hetimet ende sot.

Mbrëmjen e 17 prillit 2015, ndërsa gjendej në kuvendin SH SH të Chettuthode, në zonën e Kottayam, në shtetin indian të Kerala, motër Joze ishte nisur për në dhomën e saj për të fjetur. Gjatë natës, motrat e saja kanë dëgjuar disa zhurma që vinin prej dhomës së saj, dhe kanë shkuar për të verifikuar se çfarë po ndodhte. Motër Jose e ka hapur derën dhe ishte në gjendje të pavetëdijshme, dhe vetëm pas pak çastesh ka vdekur. Ndërsa motrat e saja po e vishnin kanë vënë re një plagë në pjesën e pasme të kokës, por kanë menduar se motra duhet të ketë rënë pa ndjenja në ndonjë objekt, kjo edhe sepse motrat nuk kanë vënë re asgjë anormale në kuvend dhe nuk kanë parë asnjë shenjë se dukur mund të ketë hyrë brenda. Motër Jose ishte një murgeshë shumë e mirë dhe e dashur me të gjithë, dhe ishte shumë e angazhuar në ndihmën ndaj të varfërve. Pas daljes së saj në pension ishte pjesë e Home Mission Team të dioqezës së Palai.

Punëtori i Caritas-it Sirian, **Safouh Al-Mosleh**, është vra të martën e 7 prillit 2015, në një bombardim ajror që ka shënjestruar shtëpinë e tij që ishte në zonën Farhat në Aleppo (Siri), aty ku dhe janë të përqendruara katedralet greko-katolike, armene dhe maronite. Sipas lajmeve të dhëna nga Caritas Internationalis, familja e Safouh Al Mosleh tashmë e kishte lënë shtëpinë nga frika, dhe i riu u vra ndërsa kishte shkuar në banesë për të marrë disa materiale të domosdoshme. Safouh ishte katërdhjetë vjeç dhe i përkiste bashkësisë greko-katolike. Prej më se një viti punonte për Caritas-in sirian.

Padre Francisco Javier Gutiérrez Díaz, i Kongregatës Punëtorët e Mbretnisë së Krishtit, ishte zhdukur me 6 prill 2015 pasi kishte lënë famullinë e Zojës Ruzare në Salvatierra, (në shtetin meksikan të Michoacan). Trupi i pajetë është gjetë dy ditë më vonë në periferi të Salvatierra. I lindur në Arandas (Jalisco), padre Francisco ishte 60 vjeç dhe mbahet mend si një meshtar shembullor, i cili kishte zhvilluar një punë baritore në shumë vende, me një angazhim shumë të madh dhe gjithnjë i vlerësuar prej të gjithëve.

Dy të rinj vëllezër sirianë, **Anwar Samaan dhe Misho Samaan**, animatorë salezianë 21 dhe 17 vjeç, kanë vdekur sëbashku me nënën

e tyre si pasojë e një bombe ajrore të rënë në shtëpinë e tyre në Aleppo, më 10 prill 2015. Në ato ditë ka pasur një numër të madh rraketash të lëshuara në zonën katolike të Aleppos duke shkaktuar të paktën 20 të vdekur. "Anwar dhe Misho – lexohet në komunikimin e Salezianëve të Lindjes së Mesme - e kanë kaluar fëmijërinë dhe rininë e tyre në shtëpinë e Dom Boskos, dhe këta dy animatorë kanë lënë në shpirtin e të gjithë atyre që i kanë njohur, shenjën e gëzimit dhe të dashurisë për jetën".

Motër Tiefenbacher, e Motrave Misionare të Gjakut të Paçmueshëm (CPS), është vrarë në natën mes së shtunë 19 dhe të dielës 20 prill në dhomën e saj, në misionin e Zemrës së Krishtit në Ixopo, në provincën e KwaZulu-Natal, lë lindje të Afrikës së Jugut. Një bashkëmotër e saj e ka gjetur të lidhur në karrige dhe të vdekur si pasojë e marrjes së frymës pasi kishte dhe gojën e lidhur. Motër Tiefenbacher, 86 vjeçe, austriake, ishte në mision që prej 60 vitesh dhe jua kishte kushtuar jetën fëmijëve të varfër të zonës. Tre persona janë arrestuar prej policisë më akuzën e vjedhjes me dhunë dhe të vrasjes.

Dom Goodwill Onyeka, meshtar nigerian i dioqezës së Oyo, është vra sëbashku me vëllanë e tij të vogël, Obi Onyeka, në një tentativë grabitjeje në rrugë, mbrëmjen e 1 qershorit 2015 përgjatë rrugës Owo-Oba-Akoko, në shtetin Ondo, në jug të Nigerisë Nigeria. Disa banditë kanë kërkuar që ta ndalin makinën në të cilën udhëtonte meshtari sëbashku me shoferin dhe vëllanë e tij. Shoferi ka tentuar të ecin sa ma shpejt, por plumbat e kriminelëve kanë goditur serbaratorin e benzinës duke bërë që makina të shpërthejë. Shoferi arriti të shpëtonte duke marrë në trup vetëm disa djegie, por për meshtarin dhe vëllanë e tij nuk pati shpëtim.

Dom Antonio Alves de Almeida, 67 vjeç, kapelan i Varrezës Bosque da Paz, është gjetë me duart e lidhura dhe i therur me thikë, sipas shumë gjasave viktimë e një vjedhjeje, me 10 qershor 2015. Në funeralin e meshtarit, të kremtuar në famullinë Shën Françesku i Asizit më lagjen Boca do Rio, Salvador Bahia, kanë marrë pjesë një numër shumë i madh besimtarësh. Meshtari kishte kremtuar prej pak ditësh 40 vjetorin e meshtarisë.

Një meshtar i vjetër, **dom Luis Alfonso León Pereira**, është vra në sakristi ndërsa po bëhej gati për të filluar Meshën, në mbrëmjen e 15 korrikut 2015 në famullinë Shën Maria Nëna e Kishës, në Barrio Sucre, lagje kjo e qytetit Monteria (Kolumbi). Një endacak, është vërsulur kundër tij me një shishe të thyer në dorë, pasi kishte hyrë për të vjedhur, duke e goditur në fytyrë dhe në qafë. Padre Luis Alfonso León Pereira kishte ardhë në Monteria në vitin 1968, pasi ishte shuguruar meshtar në Charalà. Aktualisht ishte famullitar i kishës së Shna Ndout të Padovës, por në ato ditë ishte duke zëvendësuar për kremtimin e Meshës famullitarin e kishës ku dhe u vra.

Dom Carlos Martinez Perez, 75 vjeç, ka vdekur në pasditen e 16 korrikut 2015, viktimë e një sulmi brutal në derën e shtëpisë së tij, në Siviglia (Spanjë) pasi kishte kremtuar Eukaristinë në kuvendin e Shën Leandros, ku dhe ishte kapelan. Sulmi mbi meshtarin erdhi pa asnjë

motiv nga një i sëmur mendor i cili kishte dalë nga spitali psikiatrik me një thikë në dorë dhe e ka goditur atë. D. Carlos Martinez kishte lindë në Siviglia me 28 nëntor 1939 dhe ishte shuguruar meshtar në maj të vitit 1972. Doktor në histori, i laureum në ekonomi, gjeografi dhe shkenca historike, ishte vikar famullitar i Shën Izidorit, si dhe kapelan i Shën Leandros.

Trupi i meshtarit françeskan (OFM) **Alex Pinto** është gjetë në pasditen e 20 korikut 2015, përgjatë rrugës që lidh Ciudad Bolivar në Puerto Ordaz (Venezuelë), nga disa bashkëvëllezër të tij si dhe policia. Kufoma e tij ishte djegë. Meshtari ishte zhdukë që me 15 korrik dhe të premtën me datë 17 korrik fugoni i tij gjithashtu është gjetë i djegur afër Ciudad Bolivar. Meshtari pesëdhjetëvjeçar, njihet si një person shumë i kushtuar Zotit dhe nevojave të më të fundme të shoqërisë.

Motër Irma Odete Francisca, 65 vjeçe, e Kongregatës të Françeskanëve të Siessen, është vra me 24 korrik 2015, në qendrën e rehabilitimi për toksikoindependtët "La Estrella", në qytetin Guaratinguetá, shtet në Sao Paulo (Brazil). Rregulltarja është vra nga një burrë me tetë thika në shpinë, gjatë një tentative për vjedhje. Keqbërësi ka hyrë në shtëpinë e motrave dhe ka vrarë motër Irmën.

P. Dennis Osuagwu, claretian (Misionarët Bijtë e Zembrës së Papërlyer të Marisë), është vra në Nekede, në Nigeri, me 15 gusht 2015. P. Osuagwu është vra si pasojë e një pritë që i kishin zënë në rrugën Nekede Avu Road. Rregulltari i cili punonte në Arkidieqezën e Owerri, në jug të Nigerisë, punonte edhe pranë Imo Polytechnic, në Enwerem.

Dom Luis Jesus Cortez, 73 vjeç, famullitar emerit i famullisë Zoja e Mëshirës në qytetin Alta Gracia (Argjentinë), është vra në shtëpinë e tij rreth orës 18 ditën e shtunë me 29 gusht 2015, kur dhe zjarrfikësit kanë ndërhyr për me shue flakët që kishin marrë shtëpinë. Në fillim u mendua se meshtari ka vdeku si pasojë e djegie nga zjarri, por më pas autoritetet kanë vënë re se ai më përpara ishte mbytur duke i zënë frymë e më pas keqbërësit i kanë vënë flakën shtëpisë për të tretur gjurmët e krimit.

Karmelitanja **Motër Amala Valummel**, CMC, 69 vjeçe, është gjetë e vdekur në dhomën e saj në kuvendin e Palai, në Kerala, shtet në jug të Indisë. Motrat e saja kanë shkuar që ta kërkonin

në dhomë pasi nuk e kishin parë në mëngjes në Meshën e përditshme, në datën 17 shtator 2015. Rregulltarja kishte plagë të shumta në kokë, për këtë arsye dyshohet se është vrarë si pasojë e një grabitjeje. Motar ishte e lindur në Ramapuram, afër Palai, dhe kishte disa vite që ishte e sëmurë rëndë.

Bashkëpunëtori italian **Cesare Tavella**, 51 vjeç, është vra në Dacca, në Bangladesh, me 28 shtator 2015, i goditur me armë zjarri nga disa persona që po udhëtonin me një motor, ndërsa po bënte jogging. Veterinar, Tavella kishte jetuar në shtete të ndryshme, për të mësuar në vendet në rrugë zhvillimi se si duhet ti rrisnin kafshët. Prej vitit 1993 punonte si bashkëpunëtor ndërkombëtar duke ndjekur projektet e sigurisë ushqimore dhe zhvillimin në zonat rurale për organizma të ndryshëm, kryesisht në Azi. Kishte pak më shumë se një muaj që gjendej në Bangladesh.

Meshtari **Antonio Magalso**, 44 vjeç, është vrarë me thikë mëngjesin e 29 shtatorit 2015, në qytetin Tanjay, në ishullin Negros, në Filipine. Ishte pjesë e klerit dioqezan të Dumaguete. Dom Magalso ishte një famullitar shumë i dashur prej njerëzve të famullisë dhe shumë i përkushtuar në jetën baritore. Ishte edhe përgjegjës në Komisionin dioqezan të Apostullimit Biblik. Po shkonte për të kremtuar Meshën në një fshat të famullisë së tij, kur e kanë goditur me thikë pas shpinë. Sipas gjasave, vrasësi i tij ishte një i sëmur mendor.

Meshtari **Erasto Pliego de Jesus**, që prej vitit 2011 famullitar i famullisë Lindja e Zojës në Cuyoaco, në Arkidieqezën e Puebla (Meksikë) është zhdukur mëngjesin e 13 nëntorit 2015. Banesën e tij e kanë gjetë shumë të shkatërruar për brenda me të gjithë sirtarët e hedhur nëpër shtëpi si dhe me disa njolla gjaku në poltronë dhe mbi tapet. Mëngjesin e 17 nëntorit 2015, në fushën e cila gjendet përreth banesës së tij, është gjetur trupi i pajetë i meshtarit. Trupi ishte plotësisht i djegur dhe kishte shenja plagësh në kokë. Presupozohet se bëhet fjalë për një vjedhje e cila ka përfundur fatkeqësisht me vrasjen e tij.

Një mjeke italiane, **Rita Fossaceca**, 51 vjeçe, radiologe e Spitalit të Novarës, është vrarë me 28 nëntor 2015 dhe tre bashkëkomës të saj kanë mbetur të plagosur në Kenya, në Mijomboni, një fshat i vogël afër Malindi, ku gjendej për të punuar për një shoqatë humanitare ndërkombëtare.

Gruaja u vra ndërsa po tentonte të mbronte nënën e saj gjatë një tentative për vjedhje në banesën e tyre. Vetëm pas pak orësh kishin për tu nisur për ty kthyer në Itali, pasi kishin kaluar një periudhë dy javore në një orfanotrof të cilin e kishin hapur për tu ardhë në ndihmë fëmijëve të mbetur pa prindër, apo edhe për të sëmurët që kishin nevojë për kujdes mjekësor dhe dashuri njerëzore. Sikurse është shprehur edhe ipeshkvi i Novarës, Shkëlqesia e Tij Imzot Franco Giulio Brambilla, gjatë zhvillimit të funeralit, jetimorja "është kuptimi i krejt jetës së saj. Ishte pasioni i saj, fliste gjithmonë me kolegët, mblidhte ndihma vazhdimisht... shumë prej misionarëve tanë, meshtarë apo laikë, pasi kanë ikur një herë nuk kanë dashur më që të kthehen. Rita ishte një person shumë bujar, rrezatuese e mirësisë, dhe që nuk tërhiqej fort kollaj përballë vështirësive, kur bëhej fjalë për të ndihmuar njerëzit. Një ndihmë që doktoresha nuk e çonte vetëm në Afrikë por edhe në qytetin e saj të adoptimit, kudo ajo gjendej. Rita i infektonte të gjithë më dëshirën e saj të lindur për të ndihmuar, dhe për të bërë të mirën".

PUNËTORËT BARITORË TË VRARË PREJ VITIT 1980 DERI NË VITIN 2014

Qyteti i Vatikanit - Sipas të dhënave që ka Agenzia Fides, në dhjetëvjeçarin **1980-1989** kanë humbur jetën në mënyrë të dhunshme **115 misionarë**. Kjo shifër gjithsesi nuk është e plotë, pasi bëhet fjalë të jenë vetëm rastet e raportuara për të cilat Agenzia ka lajme.

Kuadri përmbledhës i viteve **1990-2000** paraqet një totale prej **604 misionarësh të vrarë**, gjithmonë sipas lajmeve që kemi. Numri sikurse shihesh është ndjeshmërisht më i lartë se ai i dhjetëvjeçarit të mëparshëm, edhe pse duhen pasur parasysh disa faktorë: genocidi në Rwanda (1994) i cili ka shkaktuar të paktën 248 viktima në gjirin e personalit kishtar; shpejtësia më e madhe me të cilën media i sjell lajmet edhe nga zonat më të humbura; ky numër nuk ju përket vetëm misionarëve *ad gentes* në kuptim të ngushtë, por gjithë personalit kishtar të vrarë në mënyrë të dhunshme ose që e ka sakrifikuar jetën duke qenë të vetëdijshëm për rrezikun që i priste, vetëm për të mos braktisur personat që u ishin besuar.

Në vitet **2001-2014** numri i përgjithshëm i misionarëve të vrarë është **343**.

